

VLOGA LOKALNIH ENERGETSKIH ORGANIZACIJ

SODELOVANJE MED OBČINO MAKOLE IN LEA SPODNJE PODRAVJE V OBDOBJU MED leti 2011 in 2019

1. Osnove

V Republiki Sloveniji je bilo ustanovljenih 7 lokalnih energetskih agencij, ki s svojim delovanjem pokrivajo vse občine v Republiki Sloveniji razen MO Ljubljana z okoliškimi občinami. Te naloge opravlja del skupne občinske uprave na MO Ljubljana oz. v okviru Oddelka za gospodarske dejavnosti.

Vse Lokalne energetske agencije so bile ustanovljene s podporo Evropske komisije, ki je financirala 50 % zagonskih stroškov v prvih štirih letih, preostalih 50 % pa so financirale občine ustanoviteljice. Osnovna ideja in poslanstvo energetskih agencij, ki jih je v EU preko 360, je pomoč lokalnim skupnostim in regijam na poti preobrazbe iz konvencionalnega v trajnostni energetski razvoj. Prav Evropska komisija je apelirala na države članice, da naj delovanje takšnih agencij podprejo, saj imajo ključno vlogo pri oblikovanju lokalnih energetskih politik, ki so osnova za izpolnjevanje zavez o zniževanju rabe neobnovljivih vrst energije, povečevanju energetske učinkovitosti in uvajanju obnovljivih energetskih virov.

Da bi lažje in učinkoviteje izpolnili zakonodajne zahteve tako EU komisije, kot resornih ministrstev na eni in lokalnih skupnosti na drugi strani, smo se slovenske lokalne energetske agencije združile v konzorcij, ki služi direktnemu komuniciranju z državnimi organi, ministrstvi in da lahko učinkoviteje spremlja in prenaša probleme z energetskega in z energetiko povezana vprašanja, probleme na resorna ministrstva in predlaga usklajene rešitve.

2. Zakonodajne zahteve lokalnim skupnostim na področju energetike

V smislu doseganja ciljev in politik na državnem nivoju, ki so seveda usklajeni s trajnostno energetsko politiko na nivoju EU in z energetiko ter varstvom okolja povezanimi Direktivami so posamezne članice te cilje in direktive prenesle v svojo zakonodajo.

Republika Slovenija je te zaveze prenesla z naslednjimi zakoni in uredbami oz. strategijami:

- Energetskim zakonom (Ur. l. RS št. 17/14 in 81/15);
- Uredbo o upravljanju z energijo v javnem sektorju (Ur. l. RS št. 52/16);
- Pravilnikom o metodologiji in obvezni vsebini lokalnega energetskega koncepta (Ur. l. RS št. 56/16);
- Pravilnikom o metodologiji in izdaji energetskih izkaznic stavb (Ur. l. RS št. 92/14);
- Pravilnikom o rednih pregledih klimatizacijskih sistemov (Ur. l. RS št. 26/08 in 17/14);
- strateškimi načrti, akcijskimi plani in koncepti za posamezna področja.

Energetski zakon

Vlogo občine v trajnostnem energetskega razvoju opredeljujejo naslednji členi:

- 29. člen EZ pravi, da mora Lokalna skupnost sprejeti lokalni energetskega koncept (LEK) kot program ravnanja z energijo v lokalni skupnosti po predhodnem soglasju ministra, pristojnega za energijo. Na podlagi LEK se načrtujejo prostorski in gospodarski razvoj lokalne skupnosti, razvoj lokalnih energetskega služb, učinkovita raba energije (URE) in njeno varčevanje, uporaba obnovljivih virov energije (OVE) ter izboljšanje kakovosti zraka v lokalni skupnosti. Kar je najbolj pomembno je, da morajo v LEK opredeljeni cilji in zaveze biti skladne z Energetskim konceptom Slovenije, podnebnimi cilji in drugimi zavezami na tem področju.

LEK predstavlja obvezno strokovno podlago za pripravo prostorskih načrtov lokalnih skupnosti.

- 324. člen EZ pravi, da morajo osebe javnega prava vzpostaviti sistem upravljanja z energijo, oz. vzpostaviti in vzdrževati energetskega upravljanje lokalnih skupnosti.

Pravilnik o metodologiji in obvezni vsebini lokalnega energetskega koncepta

LEK, ki je osnova za prostorsko planiranje, mora biti izdelan za obdobje desetih let in ga odobri resorni minister, nato pa ga sprejme občinski oz. mestni svet. LEK mora vsebovati analizo porabe energije v lokalni skupnosti, analizo oskrbe z energijo, analizo emisij, opredelitev šibkih točk oskrbe in porabe energije, oceno predvidene porabe, analizo možnosti URE in OVE, določitev ciljev energetskega načrtovanja v občini, analizo možnih ukrepov, akcijski načrt, povzetek in napotje za izvajanje. Lokalna skupnost je preko svojega energetskega upravljalca dolžna četno poročati o izvedenih ukrepih LEK, akcijski načrt je potrebno novelirati po petih letih.

Uredba o upravljanju z energijo v javnem sektorju

Uredba določa obveznost vzpostavitve sistema z upravljanjem z energijo na nivoju lokalne skupnosti, ki zajema:

- izvajanje energetskega knjigovodstva;
- določitev in izvajanje ukrepov za povečanje energetske učinkovitosti in rabe obnovljivih virov energije;
- poročanje odgovorni osebi zavezanca o rabi energije, in s tem povezanih stroškov in izvajanju ukrepov.

Pravilnik o metodologiji in izdaji energetskega izkaznic stavb

Energetskega izkaznica stavbe mora biti izdelana in izdana za vse stavbe javne uprave, stavbe za izobraževanje in znanstveno raziskovalno delo, stavbe za zdravstvo, stavbe za kulturo in zdravilo ter za stanovanjske stavbe, ki se bodisi oddajajo v najem ali gredo v prodajo. Energetskega izkaznico lahko izdela in izda za to pooblaščen fizična in pravna oseba, ki ima za to potrebno licenco.

Pravilnik o rednih pregledih klimatizacijskega sistemov

Obvezen pregled takšnega sistema je 5 let za vse klimatske sisteme moči nad 12 KW, ki so vgrajeni v javnih objektih in storitvenih dejavnostih. S pregledom se ugotovi, ali je

sistem dobro vzdrževan, učinkovit in ali obstaja druga, učinkovitejša ter stroškovno sprejemljiva tehnologija, ki lahko zniža porabo energije in/ali poveča učinkovitost. Takšne preglede lahko izvaja samo za to pooblaščen oseba, ki ima opravljen ustrezni strokovni izpit.

3. Vloga lokalnih energetskih agencij

Vlogo lokalnih energetskih agencij določa Energetski zakon in sicer v svojem 325. členu in sicer:

- lokalna skupnost za izvajanje nalog iz navedene zakonodaje lahko ustanovi ali pooblasti lokalno energetska organizacijo;
- naloge, ki jih lokalne energetske organizacije (agencije) izvajajo v javnem interesu so:
 1. Priprava in izvajanje LEK;
 2. Vzpostavitev in izvajanje sistema upravljanja z energijo;
 3. Izvajanje in vodenje mednarodnih projektov s področja URE in OVE.

V praksi to pomeni, da lokalna skupnost oz. občina pooblasti lokalno energetska agencijo, ki deluje na področju lokalne skupnosti da prevzame vse te strokovne naloge, ki so navedene v zgoraj naštetih predpisih, predvsem pa:

- izdelavo lokalnega energetskega koncepta, sodelovanje pri izvedbi ukrepov, pomoč pri iskanju finančnih virov, izdelava potrebnih vlog za te vire, priprava vsakoletnih poročil o izvajanju LEK, ki jih potrdi občinski svet in jih občina pošlje na resorno ministrstvo;
- vzpostavitev sistema upravljanja z energijo, ki poleg zgoraj naštetega vzpostavlja in izvaja sistem energetskega knjigovodstva za javne stavbe v občini, priprava poročil porabi energije v javnih stavbah in poročanje o rabi energije javnih stavb v spletno aplikacijo Ministrstva za infrastrukturo;
- poročanje Ministrstvu za infrastrukturo in/ali Eko skladu o doseženih prihrankih po energetskih obnovah javnih objektov v smislu kontrole učinkovitosti porabe Kohezijskih sredstev na eni strani in doseženih prihrankih, kar mora Republika Slovenija poročati direktno Evropski komisiji na drugi strani;
- obveščanje o aktualnih in prihajajočih razpisih za povratna in nepovratna sredstva na področju energetike ter zniževanja emisij;
- ostale aktivnosti, ki ustrezajo potrebam občin in jih občina redno planira za vsako ali več let skupaj, kot npr. izdelava energetskih izkaznic, pregledov klimatizacijskih sistemov, svetovanje pri odločitvah v investicijah v URE, OVE, mobilnost, iskanje finančnih virov, pridobivanje investitorjev, priprava vlog in dokumentacije za nepovratna sredstva na področju energetike, izdelava energetskih pregledov ipd.

4. Sodelovanje LEA Spodnje Podravje in Občine Makole

Vzpostavitev sodelovanja med LEA Spodnje Podravje in Občino Makole je bilo formalno vzpostavljeno 3.1.2013 s pogodbo o energetskega upravljanju občine. Pogodbena vrednost znaša 3.000 EUR letno z vključenim DDV. V obdobju pred podpisom pogodbe do danes smo skupaj izvedli naslednje aktivnosti:

Storitev	Leto	Znesek brez DDV
LEK Makole	2011	Sofinancirano s strani resornega ministrstva in Občine Makole
Izdelava elaborata gradbene fizike in vloge za pripravo dokumentacije za Javni razpis za sofinanciranje operacij za energetske sanacije stavb v lasti lokalnih skupnosti-OŠ Makole	2012	2.100,00 EUR
Energetsko upravljanje	2013	2.459,02 EUR
Računska energetska izkaznica za objekt Makole 35	2014	440,00 EUR
Energetsko upravljanje (EM)	2014 (jan. - jun.)	1.229,51 EUR
Izdelava merjene energetske izkaznice za nestanovanjsko stavbo (dom krajanov)	2015	340,00 EUR
Energetsko upravljanje	2016	2.459,02 EUR
Energetsko upravljanje	2017	2.459,02 EUR
Razširjeni energetske pregled ZD Makole	2017	V okviru pogodbe o EM
Razširjeni energetske pregled Dom Krajanov	2017	V okviru pogodbe o EM
Razširjeni energetske pregled stara telovadnica	2017	V okviru pogodbe o EM
Energetsko upravljanje	2018	2.459,02 EUR
Termografska analiza - vrtec Makole	2018	V okviru pogodbe o EM

V okviru energetskega upravljanja smo in izvajamo naslednje naloge:

- izvajanje energetskega knjigovodstva naslednjih javnih objektov: Stare telovadnice, Osnovne šole, Vrtca Makole, Zdravstvenega doma in Občinske stavbe;
- vnos podatkov o porabi energije v internetni portal Ministrstva za infrastrukturo o letni porabi energije za zgoraj navedene javne objekte;
- priprava letnega poročila o izvajanju aktivnosti in ukrepov iz Lokalnega energetskega koncepta Občine Makole;
- priprava poročila in poročanje o doseženih prihrankih po energetske obnovi OŠ Makole;
- svetovanje pri delni energetske obnovi ZD Makole, načinu ogrevanja občinske stavbe, možnostih energetske obnove stare telovadnice, možnostih financiranja delnih ukrepov energetske obnove objektov.

5. Zaključek in pogled v prihodnost

Po zadnjem usklajevanju dela med konzorcijem lokalnih energetskih agencij in Ministrstvom za infrastrukturo je bila poudarjena izrazita vloga teh agencij na področju trajnostnega energetskega razvoja lokalnih skupnosti. Po besedah državnega sekretarja smo agencije igrale ključno vlogo pri vzpostavitvi energetskega upravljanja, izvajanju LEK in pri energetskih obnovah objektov v lasti ali upravljanju lokalnih skupnosti, saj smo na ta način praktično dosegli zastavljene cilje o stopnji energetskih obnov in doseženih prihrankih javnih objektov.

Naslednji izziv, ki čaka občine, je izdelava novega lokalnega energetskega koncepta, ki bo po novi uredbi precej zahtevnejši, izvajanje nalog povezanih z mobilnostjo ter razvoju in vzpostavitvi pametnih skupnosti (pametnih vaseh in pametnih mest). Glede na znižanje višine sofinanciranja na področju URE in OVE so na voljo le Kohezijska sredstva v višini 40 % upravičenih stroškov, EKO sklad sofinancira ukrepe energetske učinkovitosti v višini do 25 %, določeni ukrepi se lahko izvajajo z energetske pogodbeništvom (npr. virov ogrevanja in prehod na OVE), medtem ko pričakujemo višje stopnje sofinanciranja pri vzpostavljanju elektro mobilnosti, pametnih omrežij in skupnosti, predvsem, če bomo izvedli pilotne aktivnosti.

LEA Spodnje Podravje ima na voljo dovolj strokovnjakov, ki lahko pokrijejo celotni spekter dejavnosti od priprave dokumentacije na področju URE in OVE, iskanje finančnih virov, priprava ustrezne dokumentacije, projektiranje, nadzor in inženiring ter poročanje. Pomembno je tvorno in učinkovito sodelovanje med občino in LEA Spodnje Podravje, kot je bilo do sedaj.

Dr. Janez Petek, direktor LEA Spodnje Podravje